

**INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI NARUSZENIA
OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH
Urzędu Miasta Kościerzyna**

Właściciel dokumentu

Michał Koczorowski

.....
Administrator Systemu Informatycznego

Zatwierdzający dokument

Michał Majewski

.....
Burmistrz Miasta Kościerzyna

Kościerzyna - 2016

§1

Celem niniejszej regulacji jest określenie zasad postępowania wszystkich osób zatrudnionych przy przetwarzaniu danych osobowych w systemach informatycznych oraz tradycyjnych postępowania w sytuacji, gdy:

- a) stwierdzono naruszenie zabezpieczenia systemu informatycznego w obszarze danych osobowych;
- b) stan urządzenia, zawartość zbioru danych osobowych, ujawnione metody pracy, sposób działania programu lub jakość komunikacji w sieci komputerowej mogą wskazywać na naruszenie bezpieczeństwa danych osobowych;
- c) stwierdzono naruszenie bezpieczeństwa fizycznego pomieszczeń, kartotek lub szaf, w których znajdują się nośniki danych osobowych.

§2

1. Naruszeniem zabezpieczenia systemu informatycznego, przetwarzającego dane osobowe jest każdy stwierdzony fakt nieuprawnionego ujawnienia danych osobowych, udostępnienia lub umożliwienia dostępu do nich osobom nieupoważnionym, zabrania danych przez osobę nieupoważnioną, uszkodzenia lub jakiegokolwiek elementu systemu informatycznego, a w szczególności:
 - a) nieautoryzowany dostęp do danych,
 - b) nieautoryzowane modyfikacje lub zniszczenie danych,
 - c) udostępnienie danych nieuprawnionym podmiotom,
 - d) nielegalne ujawnienie danych,
 - e) pozyskiwanie danych z nielegalnych źródeł.
2. Sytuacje i przykłady naruszeń określa załącznik nr 1 do niniejszej instrukcji - Tabela form naruszeń bezpieczeństwa danych osobowych.

§3

1. W przypadku stwierdzenia naruszenia zabezpieczenia systemu informatycznego lub zaistnienia sytuacji, które mogą wskazywać na naruszenie zabezpieczenia danych osobowych, każdy pracownik zatrudniony przy przetwarzaniu danych osobowych w Urzędzie Miasta Kościerzyna jest zobowiązany niezwłocznie powiadomić o tym fakcie bezpośredniego przełożonego oraz Administratora Systemów Informatycznych a następnie postępować stosownie do podjętej przez nich decyzji.
2. Zgłoszenie naruszenia ochrony danych osobowych powinno zawierać:
 - a) opisanie symptomów naruszenia ochrony danych osobowych,
 - b) określenie sytuacji i czasu w jakim stwierdzono naruszenie ochrony danych osobowych,
 - c) określenie wszelkich istotnych informacji mogących wskazywać na przyczynę naruszenia,
 - d) określenie wszelkich kroków podjętych po ujawnieniu zdarzenia.

§4

Administrator Systemów Informatycznych podejmuje działania w zakresie:

- a) zabezpieczenia dowodów umożliwiających ustalenie przyczyn, skutków czy sprawcy naruszenia ochrony danych,
- b) minimalizacji negatywnych skutków zdarzenia,
- c) wyjaśnienia okoliczności zdarzenia,
- d) umożliwienie dalszego bezpiecznego przetwarzania danych.

§5

Administrator Systemów Informatycznych ma prawo do podejmowania działań, a w szczególności:

- a) żądania wyjaśnień od pracowników,
- b) korzystania z pomocy konsultantów,
- c) nakazania przerwania pracy, zwłaszcza w zakresie przetwarzania danych osobowych.

§6

Odmowa udzielenia wyjaśnień lub współpracy z Administratorem Systemów Informatycznych traktowana będzie jako ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych.

§7

1. Administrator Systemów Informatycznych po zażegnaniu sytuacji nadzwyczajnej opracowuje raport o naruszeniu bezpieczeństwa danych osobowych, w którym przedstawia Burmistrzowi Miasta w szczególności:
 - a) czas i miejsce zdarzenia, opis zachowania uczestników,
 - b) przyczyny i okoliczności zdarzenia,
 - c) zakres ujawnionych lub zmienionych danych oraz jego skutki,
 - d) osoby powodujące lub mogące spowodować naruszenie oraz udzielające informacji,
 - e) podjęte działania,
2. Administrator Systemów Informatycznych działając w porozumieniu z Sekretarzem Miasta obowiązany jest przedstawić Burmistrzowi Miasta projekt działań naprawczych w celu eliminowania podobnych zdarzeń w przyszłości.

§8

Nieprzestrzeganie zasad postępowania określonych w niniejszej instrukcji stanowi naruszenie obowiązków pracowniczych i może być przyczyną odpowiedzialności dyscyplinarnej.

§9

Jeżeli skutkiem działania określonego w § 8 jest ujawnienie informacji osobie nieupoważnionej, sprawca może zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej wynikającej z przepisów Kodeksu Karnego.

Tabela form naruszeń bezpieczeństwa danych osobowych

Kod naruszeń	Formy naruszeń	Sposób postępowania
A	Forma naruszenia ochrony danych osobowych przez pracownika zatrudnionego przy przetwarzaniu danych	
A.1	W zakresie wiedzy:	
A.1.1	Ujawnianie sposobu działania aplikacji i systemu jej zabezpieczeń osobom niepowołanym	Natychmiast przerwać rozmowę lub inną czynność prowadzącą do ujawnienia informacji. Sporządzić raport z opisem, jaka informacja została ujawniona, powiadomić ASI.
A.1.2	Ujawnianie informacji o sprzęcie i pozostałej infrastrukturze informatycznej	Natychmiast przerwać rozmowę lub inną czynność prowadzącą do ujawnienia informacji. Sporządzić raport z opisem, jaka informacja została ujawniona, powiadomić ASI.
A.1.3	Dopuszczanie i stwarzanie warunków, aby ktokolwiek taką wiedzę mógł pozyskać np. z obserwacji lub dokumentacji.	Natychmiast przerwać rozmowę lub inną czynność prowadzącą do ujawnienia informacji. Sporządzić raport z opisem, jaka informacja została ujawniona, powiadomić ASI.
A.2	W zakresie sprzętu i oprogramowania	
A.2.1	Opuszczenie stanowiska pracy i pozostawienie aktywnej aplikacji umożliwiającej dostęp do bazy danych osobowych.	Niezwłocznie zakończyć działanie aplikacji. Sporządzić raport.
A.2.2	Dopuszczenie do korzystania z aplikacji umożliwiającej dostęp do bazy danych osobowych przez jakiegokolwiek inne osoby niż osoba, której identyfikator został przydzielony.	Wezwać osobę bezprawnie korzystającą z aplikacji do opuszczenia stanowiska przy komputerze. Pouczyć osobę, która dopuściła do takiej sytuacji. Sporządzić raport.
A.2.3	Pozostawienie w jakimkolwiek niezabezpieczonym, a w szczególności w miejscu widocznym, zapisanego hasła dostępu do bazy danych osobowych i sieci	Natychmiast zabezpieczyć notatkę z hasłami w sposób uniemożliwiający odczytanie. Niezwłocznie powiadomić ASI. Sporządzić raport.
A.2.4	Dopuszczenie do użytkowania sprzętu komputerowego i oprogramowania umożliwiającego dostęp do bazy danych osobowych przez osoby nie będące pracownikami.	Wezwać osobę nieuprawnioną do opuszczenia stanowiska. Ustalić jakie czynności zostały przez osoby nieuprawnione wykonane. Przerwać działające programy. Niezwłocznie powiadomić ASI. Sporządzić raport.

A.2.5	Samodzielne instalowanie jakiegokolwiek oprogramowania.	Pouczyć osobę popełniającą wymienioną czynność, aby jej zaniechała. Wezwać ASI w celu odinstalowania programów. Sporządzić raport.
A.2.6	Modyfikowanie parametrów systemu i aplikacji.	Wezwać osobę popełniającą wymienioną czynność, aby jej zaniechała. Sporządzić raport.
A.2.7	Odczytywanie dyskietek i innych nośników przed sprawdzeniem ich programem antywirusowym.	Pouczyć osobę popełniającą wymienioną czynność, aby zaczęła stosować się do wymogów bezpieczeństwa pracy. Wezwać ASI w celu wykonania kontroli antywirusowej. Sporządzić raport.
A.3	W zakresie dokumentów i obrazów zawierających dane osobowe.	
A.3.1	Pozostawianie dokumentów w otwartych pomieszczeniach bez nadzoru.	Zabezpieczyć dokumenty. Sporządzić raport.
A.3.2	Przechowywanie dokumentów zabezpieczonych w niedostatecznym stopniu przed dostępem osób niepowołanych.	Powiadomić przełożonych. Spowodować poprawienie zabezpieczeń sporządzić raport.
A.3.3	Wyrzucanie dokumentów w stopniu zniszczenia umożliwiającym ich odczytanie.	Zabezpieczyć niewłaściwie zniszczone dokumenty. Powiadomić przełożonych. Sporządzić raport.
A.3.4	Dopuszczanie do kopiowania dokumentów i utraty kontroli nad kopią.	Zaprzestać kopiowania. Odzyskać i zabezpieczyć wykonaną kopię. Powiadomić przełożonych. Sporządzić raport
A.3.5	Dopuszczanie, aby inne osoby odczytywały zawartość ekranu monitora, na którym wyświetlane są dane osobowe.	Wezwać nieuprawnioną osobę odczytującą dane do zaprzestania czynności, wyłączyć monitor. Jeżeli ujawnione zostały ważne dane - sporządzić raport
A.3.6	Sporządzanie kopii danych na nośnikach danych w sytuacjach nie przewidzianych procedurą.	Spowodować zaprzestanie kopiowania. Odzyskać i zabezpieczyć wykonaną kopię. Powiadomić ASI. Sporządzić raport.
A.3.7	Utrata kontroli nad kopią danych osobowych.	Podjąć próbę odzyskania kopii. Powiadomić ASI. Sporządzić raport.
A.4	W zakresie pomieszczeń i infrastruktury służących do przetwarzania danych osobowych	
A.4.1	Opuszczanie i pozostawianie bez dozoru nie zamkniętego pomieszczenia, w którym zlokalizowany jest sprzęt komputerowy używany do przetwarzania danych osobowych, co stwarza ryzyko dokonania na sprzęcie lub oprogramowaniu modyfikacji zagrażających bezpieczeństwu danych osobowych.	Zabezpieczyć (zamknąć) pomieszczenie. Powiadomić przełożonych . Sporządzić raport.
A.4.2	Wpuszczanie do pomieszczeń osób nieznanymi i dopuszczanie do ich kontaktu ze sprzętem komputerowym.	Wezwać osoby bezprawnie przebywające w pomieszczeniach do ich opuszczenia, próbować ustalić ich tożsamość. Powiadomić przełożonych i ASI. Sporządzić raport.
A.4.3	Dopuszczanie, aby osoby spoza służb informatycznych i telekomunikacyjnych podłączały jakikolwiek urządzenia do sieci komputerowej, demontowały elementy obudów gniazd i torów kablowych lub dokonywały jakichkolwiek manipulacji.	Wezwać osoby dokonujące zakazanych czynności do ich zaprzestania. Postarać się ustalić ich tożsamość. Powiadomić ASI. Sporządzić raport.

A.5	W zakresie pomieszczeń w których znajdują się komputery centralne i urządzenia sieci.	
A.5.1	Dopuszczenie lub ignorowanie faktu, że osoby spoza służb informatycznych i telekomunikacyjnych dokonują jakichkolwiek manipulacji przy urządzeniach lub okablowaniu sieci komputerowej w miejscach publicznych (hole, korytarze, itp.).	Wezwać osoby dokonujące zakazanych czynności do ich zaprzestania i ew. opuszczenia pomieszczeń. Postarać się ustalić ich tożsamość. Powiadomić ASI. Sporządzić raport.
A.5.2	Dopuszczanie do znalezienia się w pomieszczeniach komputerów centralnych lub węzłów sieci komputerowej osób spoza służb informatycznych i telekomunikacyjnych lub ignorowania takiego faktu.	Wezwać osoby dokonujące zakazanych czynności do ich zaprzestania i opuszczenia chronionych pomieszczeń. Postarać się ustalić ich tożsamość. Powiadomić ASI. Sporządzić raport.
B	Zjawiska świadczące o możliwości naruszenia ochrony danych osobowych.	
B.1	Ślady manipulacji przy układach sieci komputerowej lub komputerach.	Powiadomić niezwłocznie ASI. Nie używać sprzętu ani oprogramowania do czasu wyjaśnienia sytuacji. Sporządzić raport.
B.2	Obecność nowych kabli o nieznanym przeznaczeniu i pochodzeniu.	Powiadomić niezwłocznie ASI. Nie używać sprzętu ani oprogramowania do czasu wyjaśnienia sytuacji. Sporządzić raport.
B.3	Niezapowiedziane zmiany w wyglądzie lub zachowaniu aplikacji służącej do przetwarzania danych osobowych.	Powiadomić niezwłocznie służby informatyczne. Nie używać sprzętu ani oprogramowania do czasu wyjaśnienia sytuacji. Sporządzić raport.
B.4	Nieoczekiwane, nie dające się wyjaśnić, zmiany zawartości bazy danych.	Powiadomić niezwłocznie ASI. Nie używać sprzętu ani oprogramowania do czasu wyjaśnienia sytuacji. Sporządzić raport.
B.5	Obecność nowych programów w komputerze lub inne zmiany w konfiguracji oprogramowania.	Powiadomić niezwłocznie ASI. Nie używać sprzętu ani oprogramowania do czasu wyjaśnienia sytuacji. Sporządzić raport.
B.6	Ślady włamania do pomieszczeń, w których przetwarzane są dane osobowe.	Postępować zgodnie z właściwymi przepisami. Powiadomić niezwłocznie ASI. Sporządzić raport.
C	Formy naruszenia ochrony danych osobowych przez obsługę informatyczną w kontaktach z użytkownikiem	
C.1	Próba uzyskania hasła uprawniającego do dostępu do danych osobowych w ramach pomocy technicznej.	Powiadomić ASI. Sporządzić raport.
C.2	Próba nieuzasadnionego przeglądania (modyfikowania) w ramach pomocy technicznej danych osobowych za pomocą aplikacji w bazie danych identyfikatorem i hasłem użytkownika.	Powiadomić ASI. Sporządzić raport.